

УДК 644.6:351.778

В. А. Голян,
к. е. н., доцент кафедри економіки та підприємництва,
Луцький національний технічний університет

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ПЕРЕДУМОВИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ КОНЦЕСІЙНИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ВОДОКОРИСТУВАННЯ

У статті розкриваються позитивні сторони концесійних відносин як форми підприємницької діяльності. Обґрунтовується доцільність їх застосування в різних секторах водогосподарського комплексу. Розроблено основні етапи вдосконалення інституціонального середовища поширення концесійних відносин у сфері водокористування.

The article disclosed the positive side of concession relations as a form of entrepreneurial activity. Proved efficiency of their application in various sectors of the water complex. A basic steps improve institutional environment spread concession relations in the field of water resources.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Підвищення результативності залучення водних ресурсів у господарський оборот залежить від застосування ефективних форм підприємництва, які сприятимуть зацікавленості бізнесових структур у вкладенні інвестиційних ресурсів у водогосподарські та водоохоронні проекти і при цьому не порушуватиметься здатність водоресурсних джерел до самовідтворення. Такою формою є концесія — один із видів партнерства між державою (територіальною громадою) та суб'єктами підприємницької діяльності. Концесійний режим водокористування має забезпечити модернізацію матеріально-технічної бази та інфраструктури системи водопостачання, водовідведення та інших видів водокористування. На відміну від інших форм водогосподарського бізнесу, вона сприятиме забезпеченню балансу між інтересами суб'єктів, що надаватимуть послуги водопостачання і водовідведення, та інтересами споживачів цих послуг і територіальних громад. Немаловажливим фактором є те, що концесійні відносини створюють значний інституціональний коридор для реалізації приватної ініціативи та підвищення маневреності використання фінансових ресурсів і при цьому не виводять водогосподарські та водоресурсні об'єкти зі сфери відання органів державного управління та місцевого самоврядування.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Невтішні результати ринкової трансформації в більшості сегментів національного гос-

подарства, особливо щодо приватизації і акціонування державної власності, підтверджують необхідність створення інституціональних передумов імплементації концесійних відносин у відтворювальний процес. Тим більше в країнах пострадянського табору різкі коливання в структурі власності призвели до незворотних змін щодо поляризації окремих груп населення в рівнях доходів. З огляду на це, в наукових публікаціях ряду вчених, таких як О. Вікарчук, К. Пап'юнов, Є. Лисовська, І. Вахтинська, Д. Любінін, С. Безгодів розглядаються перспективи та проблеми впровадження концесійних відносин у систему економічних відносин з метою залучення приватного капіталу для реалізації стратегічно важливих інфраструктурних проєктів, досліджується вітчизняний досвід використання концесійних схем в сфері природокористування [1, 2, 3, 6, 7, 10].

І. Вахтинська констатує той факт, що концесійні угоди не є новим інститутом цивільно-правових відносин на пострадянському просторі [2, с. 4].

В радянський період розглядалось питання про надання лісових концесій, враховуючи те, що продукція цієї сфери діяльності завжди мала експортну спрямованість. Тому для надання в концесію були заплановані значні і багаті масиви по басейну річок Об та Іртиш. За допомогою концесій планувалось встановити міцні зв'язки із зарубіжними ринками лісопродукції, розвинути зовнішню торгівлю.

У гірничодобувній промисловості до об'єктів, які планували передати в концесію,

належали родовища залізних та марганцевих руд, міді та свинцю, золоті копальні. Позитивно розглядався варіант передачі в концесію окремих об'єктів комунального господарства, зокрема водопроводів. На Гаазькій міжнародній фінансово-економічній конференції в 1922 році від імені уряду радянська делегація запропонувала список із 185 концесійних об'єктів, по яких вона готова була вести переговори з представниками іноземних ділових кіл [6, с. 104—108].

Є. Лисовська переконана, що необхідність залучення іноземного капіталу в концесійній формі в межах загальнодержавних завдань визначалась рівнем технічної відсталості окремих галузей. Із переліку можливих об'єктів концесії виключались ті, що ні за яких умов не могли бути вилучені із державного управління [6, с. 103].

Як стверджує С. Безгодов, хоча концесія активно використовувалась в дореволюційній Росії і в період проведення НЕПу, сьогодні цю перспективну господарську форму необхідно створювати заново [1, с. 13].

На жаль, позитивний досвід використання концесійних схем, отриманий в період НЕПу, так і не став затребуваний в останні роки, коли активно впроваджувалися ринкові інститути в систему товарно-грошових відносин.

На думку О. Вікарчук, основними факторами, які стримують розвиток концесійних відносин в Україні, є регуляторні та правові обмеження (недостатнє концесійне законодавство), слабка інтеграція вітчизняної економіки у світову економічну систему, недостатній рівень державної підтримки (допомога консорціумам при передачі діючих об'єктів, надання допомоги при ліцензуванні), відсутність достатніх стимулів стосовно залучення інвестиційного капіталу до проектних компаній та достатньої кваліфікації і фахових знань в процесі підготовки, реалізації та прогнозування крупномасштабних проектів [3, с. 8].

Д. Любінін переконаний, що концесія не отримала значного розвитку тому, що відсутні реальні механізми її реалізації, до цих пір не визначені інститути, які будуть її впроваджувати, не окреслена регулююча участь держави в цьому співробітництві [7, с. 16].

Особливо скрутне становище має місце у водному господарстві (відсутність реальних джерел інвестиційних ресурсів для модернізації водогосподарської інфраструктури). Це вимагає вдосконалення інституціонального середовища використання концесійних відносин у сфері водокористування, яка відзначається

відмінністю окремих форм, методів та способів залучення водних ресурсів у господарський оборот в різних галузях, де цей ресурс виступає і як фактор виробництва, і як суспільне благо.

НЕВИРІШЕНА РАНІШЕ ЧАСТИНА ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

На даний момент немає зрушень щодо теоретико-методологічного обґрунтування доцільності імплементації у вітчизняну практику водокористування концесійних відносин, які активно використовують в країнах розвинутого капіталізму та в країнах, що розвиваються. В умовах, коли надзвичайно болісно проходить процес вмонтування інститутів громадянського суспільства та окремих елементів ринкової інфраструктури в систему економічних відносин, необхідним є збереження державної та муніципальної присутності у сфері перерозподілу різноманітних рентоносних благ, в першу чергу природних. Саме концесійні відносини дадуть можливість забезпечити таку присутність і при цьому не знижувати інвестиційну привабливість природної складової продуктивних сил. На сьогодні у сфері водокористування процес інституціоналізації концесійних відносин ще не набув методичного характеру і характеризується декларативністю та стихійністю реалізації окремих заходів.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою даної публікації є виявлення сутнісних характеристик концесійних відносин як ефективного способу організації державно-приватного партнерства, розкриття відмінних рис концесії від інших форм підприємницької діяльності, порівняння різновидів концесійних угод на предмет їх придатності для застосування на пострадянському просторі, розгляд об'єктивних обмежень та обов'язкових умов імплементації концесійного режиму у сферу водокористування, формування основних етапів інституціоналізації концесійних відносин у водогосподарському комплексі.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

У всьому світі концесії є ефективним способом організації державно-приватного партнерства з метою залучення приватних інвестицій в державний сектор економіки. Мова йде про такі сфери, де ефективна підприємницька діяльність неможлива без взаємодії держави і бізнесу: великі транспортні інфраструктури і природокористування (користування надрами, лісокористування, управління водними ресурсами). Загальним для цих секторів національ-

ного господарства є те, що в багатьох державах інфраструктура та природні ресурси знаходяться або у державній власності, або суттєво обмежені в обігу. Сама держава, як правило, не в змозі організувати прибутковий бізнес в цих секторах економіки тому, що певною мірою обмежена в ресурсах.

Концесія як форма господарської діяльності використовується в країнах розвинутого капіталізму. Це зумовлено необхідністю перекласти ризик проектів з платників податків на ринок довгострокового позикового капіталу та формування розвитку приватної підприємницької ініціативи для реалізації інфраструктурних проектів [1, с. 13].

Концесійна форма управління як елемент системи господарювання, що базується на ринкових засадах, проявляється як все більш дієвий і результативний механізм управління активами держави. Концесійні угоди є контрактною формою. Цей вид контракту принципово відрізняється від адміністративного господарського контракту, що укладається державою з виконавцями. Основна відмінність у тому, що концесіонер привносить у виробництво свої власні активи. Він несе інвестиційний та комерційний ризики в обговорених у концесійній угоді межах протягом тривалого періоду, який вимірюється десятками років.

Концесійна угода виступає все більш затребуваною практикою формою залучення інвестицій в економіку, що ефективно використовується іншими країнами. Відмінною рисою концесійних угод є те, що концесіодавець (публічно-правове утворення) надає концесіонеру (приватному інвестору) на терміновій основі право здійснювати експлуатацію побудованого інфраструктурного об'єкта чи підприємства сфери послуг в якості винагороди за будівництво (реконструкцію) даного об'єкта чи підприємства. Право здійснювати експлуатацію передбачає можливість концесіонера надавати послуги, які, як правило, входять в перелік обов'язків безпосередньо публічно-правового утворення, за умови, що концесіонер бере на себе ризики пов'язані з надійною діяльністю.

Ключовою особливістю інфраструктурних концесійних угод порівняно з суміжними договірними інститутами є та обставина, що концесіодавець при укладанні концесійної угоди зацікавлений не просто в створенні нового інфраструктурного об'єкта, який по закінченню терміну перейде в його розпорядження, але більшою мірою в послугах, які надає цей об'єкт населенню. Оскільки всі концесійні об'єкти є об'єктами суспільно значимими, на концесіоне-

ра в період експлуатації даних об'єктів концесіодавцем накладається зобов'язання здійснювати їх експлуатацію безперервно [2, с. 16].

Забезпечення комплексного соціально-економічного розвитку можливе за допомогою залучення всіх зацікавлених в процесі модернізації інфраструктури суб'єктів (державні структури та представники приватного бізнесу) на принципах державно-приватного партнерства, основними елементами якого є концесійні проекти та проекти франчайзингу, що вмонтовуються в механізм проектного управління процесом вдосконалення соціально-економічної інфраструктури.

Концесії можна розглядати як альтернативу приватизації. Головна перевага концесії порівняно з іншими формами державно-приватного партнерства полягає в тому, що у випадку концесії вдається різко скоротити державні витрати на створення й підтримання інфраструктури (затрати на створення об'єкта в основному перекладаються на концесіонера, а поточні затрати — на обслуговування — на споживачів). Водночас, на відміну від приватизації, приватні інвестори залучаються без відчуження власності на користь приватного сектора.

Передача об'єкта інфраструктури в концесію дозволяє отримувати і деякі інші переваги: знижувати бюджетне навантаження і створювати можливості зосередження ресурсів на вирішенні соціальних проблем; прискорювати процес модернізації комунального сектора, спрощувати доступ до передових технологій у сфері управління; оптимізувати використання ресурсів, посилювати контроль за якістю надання послуг населенню.

Позаяк механізм концесій передбачає відкритість ринку для іноземних компаній, запровадження механізму концесій може сприяти виходу на міжнародні фінансові ринки, залученню міжнародних капіталів і крупних операторів. За рахунок використання досвіду та зв'язків західних компаній можливий доступ до сучасних технологій, у тому числі природоохоронного призначення. Спрощується процедура залучення висококласних партнерів і спеціалістів, які мають міжнародний досвід. Завдяки цьому може підвищуватися рівень виробничої культури й рівень кваліфікації працівників державних організацій (вітчизняні фахівці та робітники змушені підлаштовуватися під більш жорсткі міжнародні стандарти).

Соціально-економічний механізм концесії отримав широке розповсюдження в економічній практиці як країн з розвинутою ринковою економікою (США, Великобританії, Франції,

Іспанії), так і в країнах, що розвиваються (Аргентині, Бразилії, Румунії, Польщі), що свідчить про універсальний характер інструментарію. Світовий досвід підкреслює яскраво виражену специфіку форм та методів реалізації концесійних проєктів, які залежать від сектору економіки та правової системи, що склалася. Пострадянська концесійна модель, зокрема, може включати окремі елементи підходів, що використовуються в інших країнах, виходячи з особливостей вітчизняної економіки і гострих соціальних проблем, що стоять перед державою.

Хоча концесія нараховує тисячолітню історію, її форми безперервно розвиваються і оновлюються. Зарубіжний досвід використання концесій переконливо підтверджує, що цей інструмент стає сьогодні провідною формою фінансування розвитку та управління державною власністю, що дозволяє при збереженні особливого права держави на розірвання концесійної угоди підтримувати умови ефективного використання об'єктів, що перебувають у власності держави [5].

Однією з найбільш поширених за кордоном форм реалізації потужних інфраструктурних проєктів є модель ВОТ (ВООТ) — різновид концесійної угоди. Ця модель використовується при будівництві автодоріг, мостів, електростанцій, гідротехнічних споруд, об'єктів комунальної інфраструктури. На відміну від російської моделі концесійної угоди — передбачено перехід права власності на знову збудований об'єкт інфраструктури від концесіонера до концесіодавця після закінчення терміну експлуатації об'єкта, передбаченого контрактом на будівництво по моделі ВОТ (ВООТ). Термін періоду експлуатації визначається окупністю проєкту. При реалізації інфраструктурних проєктів по моделі ВОТ (ВООТ), як правило, об'єкт концесійної угоди, що належить концесіонеру, є засобом забезпечення виконання зобов'язань концесіонера перед фінансовими інститутами, і перш за все банками, що фінансують проєкт. Об'єкт концесійної угоди передається в заставу до повного погашення кредитних зобов'язань концесіонера перед банками. Модель ВОТ (ВООТ) дає більше гарантій для інвестора по поверненню інвестицій, знижує ризики, а це підвищує привабливість цієї форми публічно-приватного партнерства з точки зору можливостей залучення кредитів для фінансування інвестиційних проєктів.

Ця модель була використана в Російській Федерації, зокрема при спорудженні об'єктів водопровідно-каналізаційного господарства у Москві. Відшкодування витрат інвестора здійс-

нюється не за рахунок тарифу і платежів за надані послуги, а шляхом отримання заздалегідь визначених сторонами викупних платежів. За рахунок цього максимально знижуються ризики інвесторів.

У Російській Федерації процес інституціоналізації концесійних відносин проходить достатньо інтенсивно. У Федеральному законі "Про концесійні угоди" отримала закріплення й інша концесійна модель — модель ROT (реконструювати, передавати, керувати), що передбачає реконструкцію існуючого нерухомого майна, що належить концесіодавцю, і передачу прав володіння та користування цим майном концесіонеру з метою здійснення концесіонером діяльності з використанням цього майна. Законом передбачена можливість укладення концесійної угоди, що поєднує в собі дві зазначені моделі та встановлює відносини по створенню концесіонером нового об'єкта або об'єктів нерухомого майна і, одночасно, передбачає реконструкцію вже існуючого майна [8].

При розгляді перспектив використання концесійних угод у водогосподарському комплексі необхідно враховувати об'єктивно існуючі обмежуючі чинники. В першу чергу це те, що особливістю надання послуг водопостачання та водовідведення є їх безперервність. Даний факт створює значні перешкоди у застосуванні концесійного законодавства до систем та окремих об'єктів водопостачання та водовідведення. Оскільки об'єкт концесійної угоди повинен бути вільним від прав третіх осіб, потрібен певний час для припинення права господарського відання унітарного підприємства у відношенні цього об'єкта, передачі майна у власність публічного утворення, проведення конкурсу, укладання концесійної угоди за результатами конкурсу. При цьому надання послуг водопостачання та водовідведення не повинно бути припинено. Крім того, концесіонер, який виграв конкурс на право укладання концесійної угоди, повинен оформити значну кількість ліцензій та дозволів, що дають йому право на здійснення ліцензованих видів діяльності, зокрема водокористування. До того ж отримання багатьох з необхідних ліцензій та дозволів обумовлено фактичним володінням та користуванням конкретним об'єктом інженерної інфраструктури, що є об'єктом концесійної угоди. Таким чином, в силу об'єктивних обставин повинен існувати період часу, необхідний для початку здійснення діяльності концесіонером.

Таким чином, до основних ризиків інвестора (концесіонера), пов'язаних з реалізацією інвестиційних проєктів по моделі концесійної уго-

ди, слід віднести ризики тарифного регулювання, а також перераховані правові ризики. Також не можна не відзначити і політичні ризики (зміна політичної влади в регіонах; зміна політичної кон'юнктури; політичне втручання та т.п.). Зазначені ризики можуть спричинити для інвестора неповернення витрачених на реалізацію проекту коштів та недоотримання доходу від реалізації проекту, на який він розраховував.

Для публічного утворення (концесієдавця) головними є соціально-політичні ризики (невдоволення електорату підвищенням тарифів на послуги, що надаються приватним інвестором; підрич довіри до органу влади, що прийняв рішення про реалізацію концесійної угоди та залучення приватного інвестора — концесіонера).

Очевидно, що для успішної реалізації інвестиційного проекту орган місцевого самоврядування повинен, крім підготовки конкурсної документації, проекту концесійної угоди, провести значну організаційну роботу, а саме: провести аудит комунального підприємства, реєстрацію об'єктів нерухомості, при необхідності виведення майна з господарського відання з дотриманням вимог чинного законодавства, аудит тарифів, оцінку платоспроможного попиту споживачів, визначити цільові показники якості та ефективності, яких повинен домогтися концесіонер, розробити проекти нормативних актів та інших документів, необхідних для реалізації інвестиційного проекту.

Усі зазначені заходи вимагають від муніципального утворення не тільки істотних матеріальних і часових витрат, але й можуть бути проведені найчастіше лише із залученням кваліфікованих фахівців. Тому питання нестачі коштів для фінансування підготовки та проведення конкурсу на укладення концесійної угоди найчастіше є вирішальним аргументом для відмови від використання концесійної моделі [8].

Важливим етапом дії концесійного механізму є моніторинг та діагностика результатів трансформації об'єкта концесійних відносин, що включає оцінку соціально-економічної ефективності реалізації інвестиційного проекту, призводить до трансформації об'єкта концесії та виникнення нової якості економічних відносин її суб'єктів. Така оцінка проводиться з точки зору визначення відповідності досягнутих результатів поставленим концесієдавцем та концесіонером цілям. Для оцінки ефективності діяльності концесійного підприємства пропонується використовувати економічні (чиста приведена вартість, внутрішня норма прибутковості, доходність і термін окупності інвестицій, фондоддача, фондорентабельність, коефіцієнти онов-

лення основних засобів, рівень тарифів та ін) та соціальні (коефіцієнти питомих соціальних інвестицій, плинності кадрів, травматизму, зміни гранично допустимої концентрації шкідливих речовин у повітрі та ін.) показники [4].

Важливою особливістю укладення концесійного договору має стати обов'язкове подання концесіонерам інвестиційного проекту для проведення експертизи концесієдавцем цього проекту щодо оцінки суспільної (господарської) ефективності реалізації даного договору. Довготривалість концесійної угоди водокористування об'єктивно визначає надання концесієдавцем концесіонеріві господарської самостійності в укладенні останнім договорів зі своїми абонентами-водоспоживачами і водокористувачами. При цьому така довготривала господарська самостійність концесіонера повинна супроводжуватися, з одного боку, певними преференціями в частині погашення їм вартості набутих концесійних прав користування водним об'єктом, а з іншого — жорсткими взятими концесіонером зобов'язаннями з виконання умов договору в аспекті охорони та відтворення ресурсів водного об'єкта.

Згідно із закордонним досвідом у реалізації концесійних договорів водокористування має бути передбачено зобов'язання концесієдавця або щодо викупу "поліпшень" водного об'єкта, створених концесіонером за період дії договору по його завершенні, або пролонгації цього договору. Така обов'язкова умова концесійного контракту знижує інвестиційні ризики концесіонера, враховуючи високу капіталомісткість і дуже значний термін використання створених "поліпшень" водного об'єкта (цей термін, як правило, перевищує 100 років). Нарешті, не менш важливою особливістю концесійного договору водокористування має стати надання концесіонеріві прав переуступки набутих концесійних прав користування водним об'єктом. Це сприятиме "налаштуванню" збалансованого режиму функціонування регіонального водного ринку, враховуючи перманентні зміни попиту на ресурси водних об'єктів у результаті підвищення ефективності водокористування на основі науково-технічного прогресу в цій галузі господарської діяльності.

Вартість концесії (концесійна вартість) водного об'єкта — величина рентної плати, за яку можуть бути уступлені (придбані) концесійні права користування водним об'єктом на регіональному водному ринку (на конкурсних торгах і щорічних сесіях з корегування попиту та пропозиції на ресурси водного об'єкта) на дату оцінки при рівнодоступних і транспортних

умовах: 1) на дату оцінки ресурси водного об'єкта вільні і готові до їх використання на основі уступки (придбання) прав концесії в конкурсних умовах, а концесіодавець та концесіонер достатньо поінформовані про всі характеристики водного об'єкта і діють розумно та без примусу, забезпечуючи високу суспільну й комерційну ефективність використання "колективних" ресурсів даного об'єкта; 2) період експозиції (термін подачі конкурсної документації для участі в конкурсних торгах та щорічній торгівельній сесії) водного об'єкта достатній для того, щоб забезпечити широку доступність для всіх зацікавлених суб'єктів регіонального водного ринку у придбанні концесійного права користування водним об'єктом та укладення відповідного договору водокористування; 3) стан регіонального водного ринку, динаміка ставок рентної плати (концесійної плати) та інші умови є типовими на дату оцінки вартості концесії водного об'єкта, тобто не є надміру обтяжливими або вигідними для концесіонера за даним видом використання ресурсів водного об'єкта; 4) при визначенні вартості концесії водного об'єкта для соціально й екологічно значимих договорів водокористування повинен враховуватися можливий особливий (пільговий) режим погашення цієї вартості концесіонером [9].

Концесійні відносини частково вже узаконені у сфері водокористування, адже об'єкти водопостачання, відведення та очищення стічних вод Законом України "Про концесії" визначені як об'єкти, які можуть надаватися в концесію. Враховуючи те, що більшість споживачів комунальних послуг, в тому числі і послуг водопостачання, відзначаються низьким рівнем платоспроможності, то існує висока ймовірність того, що впровадження концесійного режиму надання цьо-

го виду послуг призведе до їх подорожчання і ще більше посилить напругу в даному сегменті комунальної інфраструктури.

У сфері водокористування є ряд водних та водогосподарських об'єктів, які значно більш привабливі для апробації концесійних схем, ніж система водопостачання та водоочистки. Такими об'єктами є водні об'єкти місцевого значення та ділянки басейнів малих річок, що можуть бути використані для модернізації та будівництва об'єктів малої гідроенергетики. Процес інституціоналізації концесійних відносин у сфері водокористування є дуже складним процесом, адже вимагає значних змін до нормативно-правових актів концесійного, природоохоронного та природоресурсного законодавства, апробації окремих форм концесійних відносин шляхом реалізації пілотних проектів,

Рис. 1. Порядок інституціоналізації концесійних відносин в сфері водокористування

розробки методичної бази фінансового та регуляторного супроводження, концесійного режиму і тому має відбуватися в три етапи (рис. 1).

У сфері водокористування більшою мірою, ніж в інших сегментах національного господарства, збереглась адміністративна система управління, що базується на державній власності на водні об'єкти. Враховуючи важливість водного чинника для забезпечення сприятливих умов життєдіяльності у найближчій перспективі, вдаватися до різких реформаційних заходів, які кардинально змінять управлінську конструкцію у водокористуванні, не варто. Концесійні відносини — це один із кращих варіантів з широкого спектра різноманітних форм водокористування (особливо у малій гідроенергетиці та у водопровідно-каналізаційному господарстві), тому що дозволяє залучати фінансові ресурси підприємницьких структур і зберігати контроль держави над водною складовою продуктивних сил та важливими об'єктами водогосподарської інфраструктури.

ВИСНОВКИ

Імплементация концесійних відносин у сфері водокористування можлива на основі подолання існуючих організаційних та правових бар'єрів, зумовлених тотальним застосуванням монетаристських підходів щодо побудови конструкції макроекономічного регулювання, навіть в тій частині, що стосується природно-ресурсного сектора (водогосподарського комплексу). Це штучно створило ситуацію, коли альтернативою неефективно функціонуючим підприємствам державної (комунальної) форми власності є тільки приватизація. Концесійні відносини — це альтернатива передачі державного майна (водних об'єктів та водогосподарської нерухомості) приватному власнику, який з огляду на несформованість інституціональної структури національного господарства та низький рівень доходів споживачів водних і водогосподарських послуг, нездатний підвищити соціально-економічну ефективність водокористування (економія води, зниження тарифів за послуги водопровідно-каналізаційного господарства, збільшення надходжень водоресурсних платежів у бюджеті різного рівня). Найбільший позитив концесій — залучення вільного підприємницького капіталу для фінансування, як правило, інвестиційно непривабливих водогосподарських об'єктів (за винятком природних та штучних водних об'єктів) при збереженні державної (комунальної) форми власності на цю складову національного багатства.

Література:

1. Безгодов С.А. Формирование экономических механизмов в системе государственно-частного партнерства: автореф. дис... на соискание ученой степени канд. экон. наук: спец. 08.00.05 "Экономика и управление народным хозяйством (макроекономика)". — СПб., 2007. — 22 с.

2. Вахтинская И.С. Гражданско-правовые признаки концессионного соглашения: автореф. дис... на соискание ученой степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 "Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право". — М., 2008. — 22 с.

3. Вікарчук О.І. Концесія у трансформаційній економіці: автореф. дис... на здобуття наук. ступеня канд. экон. наук: спец. 08.01.01 "Економічна теорія". — К., 2006. — 17 с.

4. Искренко Д.И. Развитие механизма концессионных отношений в инфраструктурных отраслях экономики России: автореф. дис... на соискание ученой степени канд. экон. наук: спец. 08.00.01 "Экономическая теория". — Волгоград, 2007. — 22 с.

5. Караогланов А.С. Социально-экономический анализ концессионного механизма в сфере жилищно-коммунального хозяйства: автореф. дис... на соискание ученой степени канд. социол. наук: спец. 22.00.03 "Экономическая социология и демография". — М., 2008. — 20 с.

6. Лисовская Е.Г. Деятельность концессий в советской экономике: ресурсная база и объекты концессий // Вестник Российской экономической академии им. Г.В. Плеханова. — 2006. — № 2. — С. 103—109.

7. Любинин Д.А. Партнерство государства и бизнеса: необходимость, содержание и формы реализации: автореф. дис... на соискание ученой степени канд. экон. наук: спец. 08.00.01 "Экономическая теория (общая экономическая теория)". — М., 2008. — 22 с.

8. Старостин А.С. Проблемы правового регулирования в сфере публично-частного партнерства в водопроводно-канализационном хозяйстве // Материалы конференции "Интеграция отрасли водопотребления и водоотведения в рыночную экономику: инфраструктурные инвестиции и управление".

9. Ушакова С.Е. Оценка стоимости прав пользования водными объектами: принципы и методы: автореф. дис... на соискание ученой степени канд. экон. наук: спец. 08.00.05 "Экономика и управление народным хозяйством (экономика природопользования)". — М., 2006. — 24 с.

10. Экономика природопользования: учеб. / Под ред. К.В. Папёнова. — М.: ТЕИС, ТБ Велби, 2006. — 928 с.

Стаття надійшла до редакції 02 лютого 2009 р.